

Verslag Conferentie Markermeer-IJmeer

Donderdag 12 november 2015

Conferentie als onderdeel van samenwerkingsproces

Op 12 november vond de conferentie Markermeer-IJmeer plaats op een toepasselijke plaats in Hoorn aan het Markermeer. Geen traditionele conferentie in de zin van kennismaken van wat een ander weet, maar het vieren van de succesvolle samenwerking rond Markermeer-IJmeer tot nu toe en gezamenlijk koers bepalen hoe verder. Dat het geen traditionele conferentie was, bleek uit de deelnemers, het programma en het resultaat.

De deelnemers bestonden uit bijna 200 mensen die één ding gemeenschappelijk hadden: de liefde voor het gebied. De diversiteit van de deelnemers was enorm, overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Niet iedereen heeft precies hetzelfde eindbeeld of verschil van mening over de weg naar dat eindbeeld toe. Maar juist deze mix van deskundigheid en betrokkenheid heb je nodig om het maximale uit het gebied te halen. Veel kennis en ervaring zijn uitgewisseld om de ecologische kwaliteit in het Markermeer-IJmeer te verbeteren. Alleen door de actieve betrokkenheid en het gebruik van het gebied kan de liefde voor het gebied verder groeien. Daarmee kun je de verschillen overbruggen.

Presentaties: ontwikkelingen, kennis delen en samenwerken

Centraal in het programma stond het delen van het succes, het gemeenschappelijk beeld en de vorm van samenwerking die nodig is om dat te bereiken.

Na een welkom van wethouder Judith de Jong van Hoorn gaf Directeur Generaal Peter Heij van DG Ruimte en Water als start van het ochtendprogramma een inspirerende presentatie bij prachtige filmbeelden over de ontwikkelingen in het gebied.

Fred Haarman van RoyalHaskoning DHV gaf een presentatie van de uitkomsten van de experimenten en studies die in het kader van het project Natuurlijk(er) Markermeer-IJmeer (NMIJ) zijn uitgevoerd. Het doel van het onderzoeksprogramma NMIJ was het in kaart brengen, onderbouwen en beschrijven van de meest kansrijke maatregelen voor de ontwikkeling van een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES). NMIJ is afgerond en de resultaten zijn opgenomen op de

tijdens de conferentie feestelijk gelanceerde website kennis.markermeerijmeer.nl. Deze website is een bron van informatie voor professionals en geïnteresseerden die meer willen weten van de doelen en resultaten van de veldexperimenten en bureaustudies die in het kader van het onderzoeksprogramma Natuurlijk(er) Markermeer-IJmeer (NMIJ) de laatste 6 jaar zijn uitgevoerd.

Corné Nijburg van het Water Governance Centre (WGC) prikkelde de deelnemers met een analyse over de manier waarop partijen samenwerken in het Markermeer-IJmeer aan de hand het drie lagenmodel van het WGC (inhoud, institutioneel en relationeel). Het is een gebied met hoge ambities, maar met veel financiële middelen die al vastliggen en dus met weinig speelruimte. Een gebied met veel verschillende uitvoeringsprojecten met veelal elk hun eigen stuurgroep. Daardoor is het moeilijk om de synergie tussen die projecten te benutten. De kennis van burgers en bedrijven kan meer worden benut, maar zij moeten ook meer eigen ideeën actief inbrengen.

De gemeenschappelijke wens van alle belanghebbende partijen is echter gelijk:
Publiek-privaat samenwerken aan een gezamenlijke integrale lange termijn ambitie, gericht op realisatie, in een adaptief proces met ruimte om in te spelen op voortschrijdend inzicht op maatschappelijke en economische ontwikkelingen en nieuwe kennis en innovatie.

Hij constateerde dat de samenwerking rond het Markermeer-IJmeer het meeste gebaat is bij een combinatie van draagkracht en daadkracht.

De vorm van samenwerking gericht op draagkracht kenmerkt zich door een stijl die aansluit op de dynamiek van de netwerksamenleving:

- Geen centrale regie, maar een open netwerkomgeving;
- Conditie scheppen zodat iedereen mee kan doen;
- Vergroten van het draagvlak voor uitvoeringsprojecten door doelen te combineren;
- Sturen op het proces;
- Elkaar op stuurgroep niveau aanspreken op nakomen afspraken.

De vorm van samenwerking gericht op daadkracht kenmerkt zich door een stijl die gericht is op het realiseren van doelen:

- Meer centrale regie;
- Organiseren van publiek-private samenwerking;
- Sturen op samenhang projecten;
- Sturen op het halen van de planning;
- Controleren op uitvoering.

De schaal van het Markermeer-IJmeer leent zich er voor om beide vormen van samenwerking te combineren. Het vraagt wel een vaardigheid om te kiezen welke vorm op welk moment een accent moet krijgen. De slotconclusie van Nijburg was: "Gedragen daden treffen beter doel".

Forum

In het forum met Roel Feringa (ministerie Economische zaken), Theo van de Gazelle (Rijkswaterstaat), Cees Loggen (gedeputeerde Noord-Holland), Michiel Rijsberman (gedeputeerde Flevoland), Ed Rentenaar (wethouder Lelystad) en Marc van den Tweel (directeur Natuurmonumenten) is daar, onder leiding van dagvoorzitter Raoul Beeldsnijder, dieper op ingegaan. Overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties, waaronder Natuurmonumenten, voelen zich nauw betrokken bij het Markermeer-IJmeer.

De filmpjes van Hans de Boer (VNO/NCW), Patrick Schilder (visser uit Volendam) en Henk Voorhans (Stichting Waterfront Hoorn) waren daar duidelijke voorbeelden van. Hun input gaf stof voor discussie in het forum.

Het belang van betrokkenheid van burgers en maatschappelijke bedrijven werd door het forum onderschreven. Alleen door het gebruik van het gebied kan de liefde voor het gebied verder groeien. Maar de stuurgroep moet dan wel zorgen dat alle betrokkenen aan tafel zitten, kunnen meepraten en hun kennis kunnen inbrengen. Die tafel is vaak een andere dan aan tafel bij de stuurgroep. Sommige maatschappelijke organisaties hebben een zeer effectieve manier van lobby voeren: persoonlijk, vasthoudend en steeds constructief. Het is wel springen op een rijdende trein, de stuurgroep moet helder zijn waar je nog wel of geen invloed op kunt uitoefenen. Private partijen/bedrijven willen de brug slaan tussen economie en ecologie en daarmee ook hun maatschappelijke rol pakken. Bedrijven moeten meer proactief hun ideeën inbrengen. RWS is bereid om plannen van anderen te implementeren als deze goed zijn in te passen. Voorbeeld visvriendelijk sluisbeheer en goede voorstellen vanuit bouwen met de natuur. De stuurgroep moet zich durven laten verrassen door ideeën. Ze heeft overzicht over de losse projecten en moet meer de synergie tussen de projecten gaan faciliteren. Soms vraagt dat investeringen in het gebied van een ander. Die investeringen komen niet

altijd direct terug, soms veel later in de vorm van een investering van een ander, soms door baten op de langere termijn.

Een suggestie vanuit de zaal was om bij uitvoeringsprojecten niet alleen te kijken naar de uitvoeringskosten, maar vanaf het begin ook de beheeraspecten en de kosten daarvan mee te nemen. Leer van de pilot maaien van onderwaterplanten en zorg dat het bij succes meer wordt toegepast.

In een adaptief proces is het belangrijk om te duiden wat vast ligt en waar nog beweging mogelijk of zelfs gewenst is. Dat vraagt een transparant proces en het werken zonder verborgen agenda's. Hiervoor is het noodzakelijk een gezamenlijke stip op de horizon te hebben: Wat willen we bereiken over 100 jaar? Zodat je hier stapsgewijs naar toe kunt werken. Ook in de attitude van alle betrokkenen in het gebied vraagt dat een ander accent: wees nieuwsgierig naar elkaar en spreek elkaar er op aan als het anders loopt dan afgesproken.

Kennismarkt en workshops

Op de kennismarkt en in de workshops was er gelegenheid om dieper op de materie in te gaan en met elkaar van gedachten te wisselen. Daar is ook volop gebruik van gemaakt. De discussies en input in de workshops waren boeiend en behulpzaam voor de verdere ontwikkeling van een Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem (TBES). (zie verder het document Impressies workshops).

Naamgeving moeraseiland

Sluitstuk van de dag was de naamgeving van een moeraseiland in het Markermeer. Het moeraseiland is in 2013 aangelegd als een van de experimenten in het NMIJ. Tot nu toe ging het moeraseiland naamloos door het leven. Met grote meerderheid is tijdens de conferentie de naam 'IERST' gekozen. 'Ierst' is oud-Nederlands voor Eerst. Het college van burgemeester en wethouders van Lelystad moet de naam Ierst nog officieel vaststellen.

Concluderend: Geen traditionele conferentie maar een stap naar het versterken van de samenwerking zodat het gebied Markermeer-IJmeer kan uitgroeien tot een potentiële internationale icoon die meegeven kan worden aan het volgende Kabinet.